

Επιμόρφωση Τ.Π.Ε Β1 ΕΠΙΠΕΔΟΥ

Επιμορφώτρια: Ελένη Πρίτσα

Επιμορφούμενη: Παρασκευή Γρ. Γώγου

ΕΡΓΑΣΙΑ: «Εκπαιδευτικό μ_σενάριο με την υποστήριξη της ψηφιακής τεχνολογίας στα μαθήματα των Τεχνών»

Δημιουργός μ_σεναρίου: Παρασκευή Γρ. Γώγου

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ μ_σεναρίου

1. ΤΙΤΛΟΣ: «Ένα νταούλι στο πιο ψηλό βάθρο του κόσμου»

Βαθμίδα-Τάξη: Δ' Δημοτικού

Το συγκεκριμένο σενάριο διαπραγματεύεται τα ελληνικά λαϊκά μουσικά όργανα και συγκεκριμένα το νταούλι και την οικογένεια των κρουστών οργάνων. Είναι βασισμένο στην [ενότητα 22. «Γνωρίζοντας τα ελληνικά λαϊκά μουσικά όργανα»](#) από το βιβλίο της Μουσικής Γ' και Δ' Δημοτικού (βιβλίο μαθητή).

Με αφορμή τη φράση στην αρχή της ενότητας: «**Η Ελλάδα!** Η χώρα στην οποία ζούμε. Μια χώρα με σπουδαία ιστορία και πολιτισμό που ξεκινάει από πολύ παλιά και φτάνει μέχρι σήμερα. Η μουσική υπήρχε και υπάρχει στη ζωή των Ελλήνων » και μέσα από στοχευμένες δραστηριότητες οι μαθητές επιδιώκεται να:

- αναγνωρίζουν τα ελληνικά λαϊκά μουσικά όργανα (ηχώχρωμα, υλικό κατασκευής, τρόπος παραγωγής ήχου, τεχνική παιξίματος)
- αντιλαμβάνονται τη άρρηκτη σύνδεσή τους με την Ελληνική δημοτική μουσική
- έρθουν σε επαφή με τον ελληνικό πολιτισμό

1.1 Εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές:

Το σενάριο είναι συμβατό με τα παρακάτω θεματικά πεδία και θεματικές ενότητες του Προγράμματος Σπουδών (ΠΣ):

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ 1: «Έννοιες και βασικά στοιχεία της μουσικής». Θεματική ενότητα 1.1 «Παλμός-Ρυθμός», 1.2 «Τονικό ύψος- Μελωδία», 1.6 «Ηχώχρωμα»

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ 2: «Είδη της μουσικής συγχρονικά, διαχρονικά, γεωγραφικά». Θεματική ενότητα 2.1 «Ελληνική παραδοσιακή μουσική. Δημοτικό τραγούδι»

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ 3: «Σύνδεση της μουσικής με άλλες τέχνες και επιστήμες». Θεματική ενότητα 3.2. «Μουσική και άλλα μαθήματα» (Φυσική Αγωγή Γ' και Δ' Δημοτικού: [Ολυμπιακοί αγώνες, Οι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες, Ας αρχίσουν τα όργανα, Ζυγίες και κομπανίες.](#)

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ 4: «Η μουσική στη ζωή, εντός και εκτός σχολείου». Θεματική ενότητα 4.3 «Μουσειακή Αγωγή»

Η χρονική διάρκεια υλοποίησης του μ-σεναρίου: Δύο (2) διδακτικές ώρες.

Υλικοτεχνική υποδομή: Απαιτείται η χρήση του εργαστηρίου πληροφορικής ή η χρήση του βιντεοπροβολέα στην κλασική τάξη. Σύνδεση με το Διαδίκτυο. Σύνδεση του Η/Υ με ηχεία.

1.2 Προαπαιτούμενες γνώσεις:

Για την υλοποίηση του σεναρίου προϋπόθεση βασική είναι οι μαθητές να έχουν από τις προηγούμενες τάξεις ή και από προηγούμενες διδακτικές ενότητες του μαθήματος της Μουσικής

- στοιχειώδεις γνώσεις οπτικής και ηχοχρωματικής αναγνώρισης των μουσικών οργάνων της συμφωνικής ορχήστρας και μπάντας.
- να γνωρίζουν να τραγουδούν ένα δημοτικό τραγούδι
- να έχουν μια σχετική ευχέρεια στην αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο
- να είναι σχετικώς εξοικειωμένοι με Ψηφιακά εργαλεία έκφρασης και δημιουργίας (ΨΕΕ)
- να συμμετέχουν στην ψηφιακή ηλεκτρονική πλατφόρμα e-me

1.3 Οργάνωση διδασκαλίας, ρόλος εκπαιδευτικού, υλικοτεχνική υποδομή, διδακτικά μέσα και υλικό:

Το σενάριο ακολουθεί την μαθητοκεντρική μέθοδο διδασκαλίας μέσα από μια επικοινωνιακή προσέγγιση της γνώσης. Ο μαθητής είναι συμμετοχός στη μάθηση. Οικοδομεί τη γνώση μέσα από ανακαλυπτικές διαδικασίες (πείραμα, δοκιμή, επαλήθευση ή διάψευση). Το σενάριο βασίζεται στην ομαδοσυνεργατική μάθηση μέσα από συμπεριφορές αλληλεπίδρασης και αλληλεξάρτησης ανάμεσα στους μαθητές (ομαδικό τραγούδι, φωνητικά και οργανικά μουσικά σύνολα, ομαδικός μουσικός αυτοσχεδιασμός, μουσική σύνθεση σε ομάδες, κ.λ.π.).

Ο εκπαιδευτικός καθοδηγεί, διευκολύνει, εμπυχώνει επιβλέποντας ταυτόχρονα τη μάθηση και τις μουσικές διεργασίες. Λειτουργεί ως πρότυπο.

Η συνεργατική δουλειά οργανώνεται από τον εκπαιδευτικό στην τάξη με σκοπό τα βέλτιστα αποτελέσματα και οργανώνεται ως εξής:

- 1) Ανομοιογενείς ομάδες μαθητών όσων αφορά το μαθησιακό επίπεδο, φύλο, δεξιότητες, κοινωνική καταγωγή κλπ. ώστε να υπάρχει αλληλοβοήθεια και διάδραση.
- 2) Ολιγομελείς (3-5 ατόμων) ώστε να εξασφαλίζεται η ίση συμμετοχή όλων και η αποφυγή άτυπων ομάδων
- 3) Διακριτοί ρόλοι
- 4) Σωστός σχεδιασμός του εκπαιδευτικού συνεργατικού υλικού από τον εκπαιδευτικό σε όλα τα στάδια . Από τον αρχικό καταιγισμό ιδεών, έως τη τελική αξιολόγηση.
- 5) Ο ρόλος του εκπαιδευτικού κατευθυντικός και ενθαρρυντικός για την ανάπτυξη των εκφραστικών δυνατοτήτων των μαθητών.

Σκοπός του μ_σεναρίου

Ο σκοπός του μ_Σεναρίου είναι αυτός που ορίζεται και ως σκοπός του γνωστικού αντικειμένου της Μουσικής, σύμφωνα με το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και που είναι η καλλιέργεια της μουσικότητας και των μουσικών δεξιοτήτων των μαθητών μέσα από το τρίπτυχο: «ενεργητική μουσική ακρόαση, μουσική εκτέλεση και μουσική δημιουργία» και συγκεκριμένα οι μαθητές να:

- αναπτύξουν δεξιότητες ενεργητικής μουσικής ακρόασης (ακουστικές δεξιότητες, δεξιότητες εσωτερικής ακοής, μουσικής μνήμης και συγκέντρωσης)
- αναπτύξουν τις φωνητικές τους δεξιότητες (καλλιέργεια φωνής) καθώς και δεξιότητες εκτέλεσης μουσικών οργάνων

- αναπτύξουν δεξιότητες αυτοσχεδιασμού και σύνθεσης μουσικής (καλλιέργεια της φαντασίας/ ανάπτυξη της δημιουργικότητας)
- αποκτήσουν γνώσεις και να αναπτύξουν δεξιότητες ανάγνωσης και συγγραφής μουσικής σημειογραφίας
- αναγνωρίζουν τους διαφορετικούς ρόλους των οργάνων μέσα σε μία σύνθεση (όργανα μελωδίας- όργανα συνοδείας)
- να πειραματίζονται με τα διαφορετικά ηχοχρώματα μουσικών οργάνων

3. Μαθησιακοί γνωστικοί στόχοι

Ο παιδαγωγικός στόχος της ενότητας, είναι οι μαθητές να:

- αναγνωρίζουν το ηχοχρώμα των ελληνικών λαϊκών οργάνων
- σέβονται και να εκτιμούν την μουσική κληρονομιά του τόπου τους ως μέρος της πολιτιστικής του ταυτότητας
- αποκτήσουν περαιτέρω γνώσεις ως προς βασικές μουσικές έννοιες (Παλμός- Ρυθμός, Τονικό ύψος-Μελωδία, Ηχοχρώμα, Συνήχηση, Δυναμική αγωγή, Ρυθμική αγωγή)
- κωδικοποιούν με συμβατική μουσική σημειογραφία απλά ρυθμικά μοτίβα που περιλαμβάνουν τις αξίες του τετάρτου, του όγδοου και την παύση του τετάρτου
- αναπαράγουν απλά μελωδικά και ρυθμικά μοτίβα με τη φωνή αλλά και με χρήση ΨΕΕ

ΑΝΑΠΤΥΞΗ μ-ΣΕΝΑΡΙΟΥ

1η διδακτική ώρα

1. Αφόρμηση-Αφετηρία διδακτικής διαδικασίας

Χωρίζουμε αρχικά τους μαθητές σε μικρές ομάδες των 3-5 ατόμων.

Ο/η εκπαιδευτικός ξεκινάει αναφέροντας στους μαθητές ότι φέτος το καλοκαίρι πραγματοποιούνται στο Παρίσι οι Ολυμπιακοί αγώνες του 2024 και ότι με αφορμή αυτό το γεγονός θα μεταφερθούν εικονικά

μέσα στο [Ολυμπιακό στάδιο Αθηνών](#) ,είκοσι (20) χρόνια πριν, όταν στην Αθήνα πραγματοποιήθηκαν οι Ολυμπιακοί αγώνες του 2004.

Ως αφόρμηση/ αφετηρία της διδακτικής διαδικασίας λοιπόν προβάλεται στους μαθητές το βίντεο της τελετής έναρξης των Ολυμπιακών αγώνων του 2004 που πραγματοποιήθηκαν στην Αθήνα.

Προτεινόμενος σύνδεσμος:

[Athens 2004 Opening Ceremony](#)

Διάρκεια 5.30'

Δραστηριότητα 1.

Ο/η εκπαιδευτικός ζητάει από την κάθε ομάδα των μαθητών να αποδελτιώσει όσες πληροφορίες υπάρχουν στο βιβλίο αναφορικά με τα ελληνικά λαϊκά μουσικά όργανα και να ανοίξει τους επιπλέον πόρους (αρχεία ήχου mp3) που είναι ενσωματωμένα στο διαδραστικό βιβλίο.

Στη συνέχεια η κάθε ομάδα θα πρέπει να προσθέσει και να επεξεργασθεί τη δική της οικογένεια οργάνων στον εννοιολογικό χάρτη « **Ελληνικά λαϊκά μουσικά όργανα**» στο ψηφιακό συνεργατικό εργαλείο [Coggle](#) που έχει δημιουργήσει ο/η εκπαιδευτικός.

Για παράδειγμα η α' ομάδα των μαθητών την οικογένεια των εγχόρδων, η β' ομάδα την οικογένεια των πνευστών και η γ' ομάδα την οικογένεια των κρουστών.

Διάρκεια 10'

Στο φύλλο εργασίας A.1 που θα δοθεί στους μαθητές διευκρινίζονται επακριβώς οι εργασίες που πρέπει να κάνουν και οι οδηγίες που πρέπει να ακολουθήσουν προκειμένου να φτάσουν στο επιθυμητό μαθησιακό αποτέλεσμα.

[Φύλλο εργασίας A.1](#)

Στη συνέχεια ζητά από την κάθε ομάδα να αξιολογήσει τους πόρους που εντόπισε (οι σχετικοί πόροι είναι μόνο αρχεία ήχου mp3 και μάλιστα όχι για όλα τα μουσικά όργανα) και να προτείνει πιθανόν επιπλέον πόρους για τον εμπλουτισμό του.

Προκλητή συζήτηση από τον/την εκπαιδευτικό με στόχο την καλλιέργεια δεξιοτήτων κριτικής σκέψης από πλευράς των μαθητών καθώς και περαιτέρω εμπλοκής τους στην οικοδόμηση της νέας γνώσης.

Διάρκεια 5'

Επιπρόσθετα ο/η εκπαιδευτικός για βαθύτερη εμπέδωση από πλευράς μαθητών του νέου μαθησιακού υλικού έχει δημιουργήσει εξ αρχής έναν δεύτερο εννοιολογικό χάρτη με τίτλο « **Ελληνικά λαϊκά μουσικά όργανα**» στο ψηφιακό εργαλείο [Meindmeister](#) όπου οι μαθητές καλούνται ασύγχρονα από το σπίτι τους, συνεργατικά ,στην e-me να τον εμπλουτίσουν με συνδέσμους (attachment). Οι μαθητές έχουν ήδη πειραματιστεί με την υπάρχουσα γνώση στο δια ζώσης μάθημα και αναζητούν ασύγχρονα επιπλέον υλικό (αρχεία ήχου, βίντεο mp4, εικόνες και αντικείμενα πολιτιστικής κληρονομιάς, πηγές πληροφόρησης) για οικοδόμηση της νέας.

Προτεινόμενοι ιστότοποι από τον/την εκπαιδευτικό για διευκόλυνση των μαθητών:

α) ακουστικό υλικό

<http://www.youtube.com/>

<https://soundcloud.com/>

β) εικόνες και αντικείμενα πολιτιστικής κληρονομιάς

<https://www.europeana.eu/el>

γ) πηγές πληροφόρησης

<https://el.wikipedia.org/wiki/Πύλη:Κύρια>

Για την υποστήριξη των μαθητών στην εμπέδωση της γνώσης των ελληνικών λαϊκών μουσικών οργάνων προτείνονται επιπλέον δραστηριότητες με παιγνιώδη χαρακτήρα.

Για παράδειγμα ο/η εκπαιδευτικός ζητάει από τους μαθητές να παίξουν παζλ με το εικαστικό έργο του Νικηφόρου Λύτρα «[Τα κάλαντα](#)», (1872) από το Πανελλήνιο Εκπαιδευτικό Λογισμικό «ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ».

Διάρκεια 5'

Ανατροφοδότηση : [Φύλλο εργασίας Α.2](#)

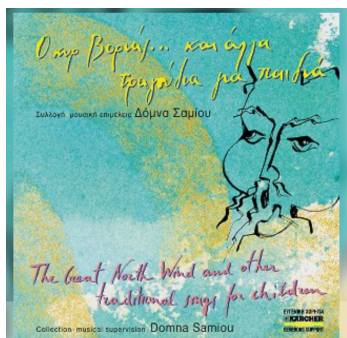
- Ποια μουσικά όργανα εμφανίζονται; (Φλογέρα, Νταούλι)
- Σε ποια οικογένεια ανήκουν; (Πνευστά/Αερόφωνα, Κρουστά/ Μεμβρανόφωνα)
- Τι ρόλο έχουν; (μελωδίας, συνοδείας)
- Προκλητός καταγισμός ιδεών σε σχέση με το εικαστικό έργο του Νικηφόρου Λύτρα.

Εναλλακτικά και ασύγχρονα μέσω της e-me ο/η εκπαιδευτικός έχει δημιουργήσει εξ αρχής παζλ μέσω του εργαλείου [Jigsaw Planet](#) για να παίξουν οι μαθητές από το σπίτι με σκοπό την περαιτέρω υποστήριξή τους στη νέα γνώση.

<https://www.jigsawplanet.com/PGOGOU1>

Δραστηριότητα 2. Ενεργητική ακρόαση

Οι μαθητές ακούνε το παιδικό σκωπτικό τραγούδι από την Κυανή Έβρου (Θράκης) [«Όταν πήγα κυρά μου στο χασάπη»](#) από ομάδα παιδιών του 9ου Δημοτικού Σχολείου Νέας Σμύρνης (ηχογραφήθηκε σε στούντιο στις 05/12/2005) σε διδασκαλία **Δόμνα Σαμίου** από το δίσκο **«Ο κυρ Βοριάς...και άλλα τραγούδια για παιδιά»**.

Βοριάς...και άλλα τραγούδια για παιδιά».

Σημείωση: Οι μαθητές το τραγούδι αυτό το γνωρίζουν πολύ καλά, σχεδόν από μνήμης, από προηγούμενη διδακτική ενότητα/ Απόκριες.

Οι ομάδες αναμένεται να αναγνωρίσουν τα μουσικά όργανα που ακούγονται στο τραγούδι: φλογέρα (πνευστό όργανο μελωδίας), λαούτο (έγχορδο όργανο συνοδείας), τουμπελέκι (κρουστό όργανο συνοδείας).

Στη φάση αυτή η κάθε ομάδα των μαθητών, συνεργατικά και με την υποστήριξη του/της εκπαιδευτικού θα μπορούσε να αναδημιουργήσει ψηφιακά το ρυθμικό μοτίβο που παίζει το

τουμπελέκι, με τη βοήθεια της διαδραστικής εφαρμογής [«Φτιάξε το δικό σου ρυθμικό σχήμα»](#) από το Πανελλήνιο Εκπαιδευτικό Λογισμικό «ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ» και στη συνέχεια να το εκτελέσει ψηφιακά στο εργαλείο [Chrome Music Lab \(RHYTHM\)](#) .

Επιπρόσθετα ομάδα μαθητών στο σημείο όπου η χορωδία μετά το σόλο επαναλαμβάνει τα λόγια του τραγουδιού θα μπορούσε να ντουμπλάρει τη μελωδία σε κάποιο ψηφιακό μουσικό όργανο.

Προτεινόμενα:

- [Shared Piano \(ChromeMusicLab\)](#)
- [Εικονικό πιάνο \(Φωτόδεντρο\)](#)
- [Ξυλόφωνο \(VirtualMusicalInstruments\)](#)
- [Μεταλλόφωνο \(VirtualMusicalInstruments\)](#)

Διάρκεια 10΄

Αξιολόγηση: Προφορική με παρατήρηση του/της εκπαιδευτικού.

2η διδακτική ώρα

1. Αφόρμηση-Αφειτηρία διδακτικής διαδικασίας

Ο/η εκπαιδευτικός κάνει μια γρήγορη ανάκληση των γνώσεων των μαθητών από την προηγούμενη διδακτική ώρα . Μέσω της πλατφόρμας **Aesop (Advanced Electronic Scenarios Operating Platform)** δείχνει στους μαθητές το σενάριο [«Μουσικό ταξίδι στην Ελλάδα»](#) και κάνει χρήση της 1ης ενότητας «**Γνωριμία με τα παραδοσιακά μουσικά όργανα της Ελλάδας**».

Δίνει περισσότερο βαρύτητα στις ερωτήσεις εμπέδωσης (3 -7 slide).

Διάρκεια 5'

2. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

Ο/η εκπαιδευτικός κάνει χρήση του βιντεοπροβολέα και ανοίγει μέσω του διαδικτύου το [διαδραστικό βιβλίο](#) του μαθητή (Μουσική Γ΄ και Δ΄ Δημοτικού) στην [ενότητα 22. «Γνωρίζοντας τα ελληνικά λαϊκά μουσικά όργανα»](#) . Στόχος στη 2η διδακτική ενότητα είναι οι μαθητές να αντιληφθούν τους διαφορετικούς συνδυασμούς μουσικών οργάνων ανά την Ελλάδα. (Στεριανή ζυγιά, νησιωτική ζυγιά, Κρήτη, Ήπειρος, Επτάνησα, κομπανίες, μαντολινάτα) και το κυριότερο ότι **“οι περισσότερες περιοχές της Ελλάδας έχουν τη δική τους δημοτική μουσική”**.

Επιπρόσθετα ανοίγει το [διαδραστικό βιβλίο](#) του μαθητή (Φυσική Αγωγή Γ΄ και Δ΄ Δημοτικού) στην ενότητα : [Ζυγιές και κομπανίες](#).

Διάρκεια 5'

Δραστηριότητα 1.

Ο/η εκπαιδευτικός αφού χωρίσει τους μαθητές σε ομάδες τους δείχνει το μαθησιακό αντικείμενο [«Ταξιδεύω στην Ελλάδα με την Δόμνα Σαμίου»](#) από το Φωτόδεντρο. Οι μαθητές καλούνται να κάνουν με επιτυχία τις δραστηριότητες που στόχο έχουν την ενεργοποίηση της ακοής και την εξοικείωσή τους με τα χαρακτηριστικά της ελληνικής παράδοσης.

Διάρκεια 5'

Επέκταση δραστηριότητας:

Ο/η εκπαιδευτικός μέσω του συνεργατικού ψηφιακού εργαλείου [ZeeMaps](#) έχει δημιουργήσει έναν χάρτη όπου οι μαθητές ανά ομάδες προσθέτουν μια πινέζα στα σημεία όπου πέρασε η Δόμνα Σαμίου, τοποθετώντας αντιπροσωπευτικά αρχεία εικόνας και ήχου.

<https://bit.ly/4aing3x>

Διάρκεια 5' και μετά ασύγχρονα από το σπίτι στην e-me.

Δραστηριότητα 2. Μουσική δημιουργία

Ο/η εκπαιδευτικός παρουσιάζει στους μαθητές το ψηφιακό εργαλείο [Instrument Playground \(Google Arts & Culture EXPERIMENTS\)](#).

Η κάθε ομάδα των μαθητών θα ασχοληθεί με ένα συγκεκριμένο μουσικό όργανο διαφορετικό από την άλλη και από διαφορετική οικογένεια . Για παράδειγμα η 1η ομάδα με το **Drum** (μεγάλο τύμπανο/νταούλι) ή το **Djembe** (σαν τουμπελέκι) η 2η ομάδα με το **Lute** (λαούτο) ή το **Oud** (ούτι) και η 3η ομάδα με το **Shehnai** (σαν ζουρνάς) ή το **Pan flute** (αυλός του Πάνα).

Στόχος είναι να δημιουργήσει μία μουσική σύνθεση, να την ηχογραφήσει και στη συνέχεια αφού κάνει download το αρχείο να το διαμοιράσει στην e-me.

Διάρκεια 10'

Αξιολόγηση: Προφορική ετεροαξιολόγηση και αυτοαξιολόγηση των ομάδων.

3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

3.1 Συνεργατικό φύλλο εργασίας

Διάρκεια 5'

3.2 Ερωτηματολόγιο τελικής αξιολόγησης